

БЕЗ ФІЗИКІВ НОВІ РАКЕТИ НЕ ПОЛЕТЯТЬ...

Віктор Жовтянський
доктор фіз.-мат. наук,
член-кореспондент НАН України,
завідувач відділу плазмових процесів і технологій
Інституту газу НАН України,
м. Київ

Цю фотографічну мініатюру кожен фізик легко зрозуміє як «Слабко немаквелівську функцію розподілу безладу творчого процесу», а для загалу – це Ілюстрація до жартівливого означення багатьма шанованої дисципліни: «Фізика – це те, чим займаються фізики у вільний від роботи час, сидячи вдома за філіжанкою кави» (японський фізик Р. Кубо). Вона нав'яна книгою Дж. Орїра «Популярна фізика», видання 1964 року. У перших рядках передмови до неї автор – представник наукової школи великого Енріко Фермі, – вказує, що після запуску в 1957 році першого штучного супутника колишнім СРСР «...раптово стало зрозумілим, що вища освіта в США перебуває в незадовільному стані. Наприклад, повний курс фізики в обсязі вищої школи слухають менше 25 % студентів, а в коледжах фізику вивчає значно менше половини всіх учнів». І тут же повідомляє про терміново вжиті заходи організаційного та фінансового характеру. Ті, хто мав можливість спостерігати розвиток подій з того часу, добре знають, що Сполучені Штати Америки багатократно подолали помічене було відставання.

Перспективи підготовки сьогодні в Україні спеціалістів з природознавства замість фізики (див. статтю академіка НАН України Вадима Локтева «Батьківщина в небезпеці») є рухом у протилежному напрямку. Хочеться вірити, що такі «перспективи» визначені хоча б до страхіть нинішньої війни. Без фізиків нові ракети не полетять.

Чи знову будемо платити цвітом України та з нічим незрівняним горем батьків?

І якщо вже зовсім серйозно, то... хочеться загадати різдвяне побажання. Після дуже важкого року в Україні як проміничик світла прийшло повідомлення щодо початку процедури вступу до ЄС. Процедура ця складна, але й дуже хотілося б, щоб вона стала такою ж складною не тільки для Європи, але й для українського істеблішменту.

Бо не можна й надалі робити вигляд, що академічної науки в країні – немає. Чи є ще в світі академія, яка всі роки поспіль (як ми у незалежній державі) працює без видатків на розвиток? (Не згадуючи про «банальне» опалення).

Складається враження, що на якомусь етапі нашої історії українські політичні еліти домовилися з західними країнами «забути» про науку як про важливий фактор становлення держави попри конкретні норми законодавства щодо розвитку наукової сфери. Зараз ставиться питання про реформування НАН України, проте точніше треба було б сказати про реформування відношення до Академії в нашій державі. Війна вже показала, що маємо лише кілька зразків «високих технологій» в Україні. За це ми платимо тепер життями наших кращих громадян.

Без фізиків нові ракети не полетять, це – безумовно. Але й не полетять вони без хіміків, матеріалознавців...

А загалом Академія і є тією чарівною скринькою знань, яка дозволяє громадянам бути гордим *Homo Sapiens*, а не споживачем всього. ■

До сучасного варіанта класичного означення :
«Фізика - це те, чим займається фізик увечері
під енергозберігаючим світильником»